154. löggjafarþing 2023–2024.
Þingskjal 1167 — 607. mál.

Svar

utanríkisráðherra við fyrirspurn frá Andrési Inga Jónssyni um viðveru herliðs.

Fyrirspurnin hljóðar svo:
Hversu mikil var viðvera erlends herliðs á Íslandi á árunum 2016–2023? Þess er óskað að fram komi tímabil og tilefni viðveru hvers hóps, upprunaríki og fjöldi liðsmanna og gistinátta. Fyrir árið 2023 er þess jafnframt óskað að fram komi kostnaður ríkisins í tengslum við hvern hóp og af hverju sá kostnaður stafaði.

Í töflunum hér á eftir er yfirlit yfir viðveru erlends herliðs á Íslandi á árunum 2016–2023 ásamt upplýsingum um tímabil, upprunaríki, fjölda liðsmanna og tilefni viðveru ásamt samantekt á fjölda gistinátta.

2023	Hópur	Fjöldi (meðaltal)	Tímabil	Tilefni
	Bandaríski sjóherinn	143	1. jan. – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	19	1. jan. – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Starfsmaður USN	1	1. jan. – 31. des.	Vegna fjarskiptastöðvar í Grindavík
	Norski flugherinn	54	7. jan. – 18. feb.	Loftrýmisgæsla
	Breski flugherinn	18	19. jan. – 23. jan.	NATO æfing
	Bandaríski sjóherinn	24	29. jan. – 4. feb.	Eftirlit með æfingum
	Þýski flugherinn	9	28. mars – 29. mars	Kynnisferð
	Liðsmenn frá ýmsum bandalagsríkjum	97	18. apríl – 7. maí	Dynamic Mongoose
	Joint Expeditionary Force (JEF)	116	14. maí – 7. júlí	Æfing
	Eistneski flugherinn	1	15. maí – 28. sept	Þjálfunarverkefni
	Norski flugherinn	1	20. maí – 6. júlí	Þjálfunarverkefni
	Bandaríski flugherinn	9	31. maí – 1. júní	Air Defender, æfing
	Bandaríski flugherinn	84	3. júní – 8. júní	Air Defender, æfing
	Bandaríski flugherinn	38	21. júní – 7. júlí	Air Defender, æfing
	NATO HQ DI	10	11. júlí – 13. júlí	Ráðstefna
	Kanadíski flugherinn	8	17. júlí – 31. júlí	Viðgerð á flugvél
	Þýski flugherinn	48	26. júlí – 13. ágúst	Rapid Viking, æfing
	Bandaríski flugherinn	135	1. ágúst – 3. okt.	B2 verkefni
	Norski flugherinn	13	9. ágúst – 10. ágúst	Loftrýmisgæsla, undirbúningur
	Starfsmenn frá US, LVA, BEL, LTU, ROU	13	14. ágúst – 18. ágúst	Tæknisamstarf
	Starfsmenn frá NOR, FIN, DNK, SWE	9	14. ágúst – 16. ágúst	Samráðsfundur

	Bandaríski flugherinn	2	20. ágúst – 25. ágúst	Heimsókn
	Starfsmenn frá NOR, SWE	9	22. ágúst – 23. ágúst	NORDEFCO fundur
	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	44	24. ágúst – 1. sept.	Northern Challenge, skipulagsfundur
	Norski flugherinn	11	25. ágúst – 7. sept.	Þátttaka í B2 æfingu
	AIRCOM, COM (US)	13	28. ágúst – 29. ágúst	Heimsókn
	Joint Arctic Command DK	3	31. ágúst	Heimsókn
	Starfsmenn Bandaríska hersins	28	5. sept – 8. sept.	Norður Víkingur, skipulagsfundur
	Bandaríski sjóherinn	3	11. sept – 15. sept.	Úttekt
	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	209	16. sept. – 12. okt.	Northern Challenge, æfing
	Norski flugherinn	2	17. sept. – 5. okt.	Þjálfunarstuðningur
	Joint Expeditionary Force, GBR	3	26. sept.	Undirbúningur
	Kanadíski herinn	3	26. sept. – 29. sept.	Tækniaðstoð
	Bandaríski flugherinn	77	15. okt. – 20. nóv.	Loftrýmisgæsla
	Kanadíski flugherinn	46	17. okt. – 1. des.	Kafbátaeftirlit
	Litáíski herinn	5	3. okt.	Kynnisferð
	NECC-IS-NOR	3	3. okt. – 7. okt.	Tæknistuðningur
	USA	2	9. okt. – 11. okt.	Tæknistuðningur
	Bandaríski sjóherinn í Evrópu (NAVEUR)	6	12. okt.	Samráðsfundur
	Ítalska sendiráðið	3	19. okt.	Samráðsfundur
	Bandaríski flugherinn	2	30. okt. – 2. nóv.	B2, frágangur
	Þýski sjóherinn	34	29. nóv. – 21. des.	Kafbátaeftirlit
	NAVFAC	3	10. des. – 13. des.	Samráðsfundur
	Bandaríska sendiráðið í Osló	1	10. des. – 12. des.	Samráðsfundur
	Bandaríski flugherinn	7	10. des. – 12. des.	Þjálfun
	Joint Expeditionary Force, GBR	3	11. des.	Uppsetning á búnaði
	Varnarmálaráðuneyti Slóveníu	4	13. des.	Tæknisamstarf
	US EUCOM	3	15. des.	Kynnisferð
	Kanadíski flugherinn	7	18. des. – 21. des.	Kafbátaeftirlit
	Kanadíski flugherinn	3	26. des. – 27. des.	Kafbátaeftirlit

2022	**Hópur**	**Fjöldi (meðaltal)**	**Tímabil**	**Tilefni**
	Bandaríski sjóherinn	171	1. jan. – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	19	1. jan. – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Kanadíski flugherinn	30	26. jan. – 17. mars	Kafbátaeftirlit
	Portúgalski flugherinn	74	26. jan. – 14. apríl	Loftrýmisgæsla
	Liðsmenn frá ýmsum bandalagsríkjum	115	23. mars – 19. apríl	Norður-Víkingur
	Ítalski flugherinn	127	16. apríl – 7. júlí	Loftrýmisgæsla
	Danski flugherinn	12	25. júlí – 30. ágúst	Viðhald þyrlu
	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	212	19. sept. – 14. okt.	Northern Challenge
	Kanadíski flugherinn	35	30. sept. – 21. des.	Kafbátaeftirlit

2021	Hópur	Fjöldi (meðaltal)	Tímabil	Tilefni
	Bandaríski sjóherinn	54	1. jan. – 3. mars	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	16	1. jan. – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Kanadíski flugherinn	26	1. jan. – 31. jan.	Kafbátaeftirlit
	Norski flugherinn	91	2. feb. – 5. apríl	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	177	16. mars – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Liðsmenn frá ýmsum bandalagsríkjum	46	20. júní – 5. ágúst	Dynamic Mongoose
	Bandaríski flugherinn	102	3. júlí – 4. ágúst	Loftrýmisgæsla
	Pólski flugherinn	101	5. ágúst – 5. okt.	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski flugherinn	120	12. ágúst – 26. sept.	B2 verkefni
	Danski flugherinn	14	15. sept. – 18. okt.	Viðhald þyrlu
	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	156	9. okt. – 3. nóv.	Northern Challenge
	Kanadíski flugherinn	40	13. nóv. – 24. des.	Kafbátaeftirlit

2020	Hópur	Fjöldi (meðaltal)	Tímabil	Tilefni
	Bandaríski sjóherinn	58	1. jan. – 18. jan.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	15	1. jan. – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Bandarískir og norskir liðsmenn	45	22. jan. – 4. maí	Norður-Víkingur
	Kanadíski flugherinn	22	27. jan. – 27. maí	Kafbátaeftirlit
	Norski flugherinn	91	2. feb. – 3. apríl	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	24	3. feb. – 7. feb.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	17	1. mars – 6. mars	Kafbátaeftirlit
	Ítalski flugherinn	113	24. maí – 28. júlí	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	105	8. júní – 24. nóv.	Kafbátaeftirlit
	Breskir, norskir, franskir liðsmenn	34	26.júní – 20.júlí	Dynamic Mongoose
	Danski flugherinn	10	1. júlí – 19. júlí	Viðhald á þyrlu
	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	37	29. ágúst – 22. sept.	Northern Challenge
	Danski flugherinn	10	22. sept. – 27. okt.	Viðhald á þyrlu
	Bandaríski flugherinn	167	1. okt. – 10. nóv.	Loftrýmisgæsla
	Kanadíski flugherinn	46	17. okt. – 6. nóv.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	4	14. des. – 20. des.	Kafbátaeftirlit

2019	Hópur	Fjöldi (meðaltal)	Tímabil	Tilefni
	Bandaríski sjóherinn	57	28. jan. – 24. feb.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	7	3. feb. – 23. feb.	Kafbátaeftirlit
	Ítalski flugherinn	107	1. mars – 18. apríl	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	11	28. mars – 30. nóv.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	12	12. apríl – 15. júlí	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski flugherinn	105	21. júlí – 27. ágúst	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	13	20. maí – 10. júní	Kafbátaeftirlit

	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	122	31. ágúst – 24. sept.	Northern Challenge
	Ítalski flugherinn	139	23. sept. – 31. okt.	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	54	20. okt. – 14. des.	Kafbátaeftirlit
	Breski flugherinn	103	28. okt. – 17. des.	Loftrýmisgæsla

2018	**Hópur**	**Fjöldi (meðaltal)**	**Tímabil**	**Tilefni**
	Bandaríski sjóherinn	7	1. jan. – 16. feb.	Kafbátaeftirlit
	Danski flugherinn	45	5. apríl – 2. maí	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	91	17. júní – 12. júlí	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	7	19. júní – 11. júlí	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski flugherinn	167	24. júlí – 3. sept.	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	14	24. ágúst – 28. ágúst	Kafbátaeftirlit
	Ítalski flugherinn	127	27. ágúst – 10. okt.	Loftrýmisgæsla
	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	140	16. sept. – 27. sept.	Northern Challenge
	Bandaríski sjóherinn	29	14. okt. – 30. okt.	Kafbátaeftirlit

2017	**Hópur**	**Fjöldi (meðaltal)**	**Tímabil**	**Tilefni**
	Ítalski flugherinn	100	9. mars – 30. apríl	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	11	19. apríl – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	11	19. apríl – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Kanadíski flugherinn	119	1. maí – 23. júní	Loftrýmisgæsla
	Liðsmenn frá ýmsum bandalagsríkjum	140	18. júní – 9. júlí	Dynamic Mongoose
	Bandaríski sjóherinn	9	1. júlí – 15. júlí	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski flugherinn	119	15. ágúst – 19. okt.	Loftrýmisgæsla
	Bandaríski sjóherinn	54	21. ágúst – 17. des.	Kafbátaeftirlit
	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	139	23. sept. – 20. okt.	Northern Challenge

2016	**Hópur**	**Fjöldi (meðaltal)**	**Tímabil**	**Tilefni**
	Bandaríski sjóherinn	12	1. jan. – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski sjóherinn	60	1. jan. – 31. des.	Kafbátaeftirlit
	Bandaríski flugherinn	160	4. apríl – 30. apríl	Loftrýmisgæsla
	Norski flugherinn	70	30. maí – 28. júní	Loftrýmisgæsla
	Tékkneski flugherinn	70	29. sept. – 1. nóv.	Loftrýmisgæsla
	Sprengjusérfræðingar frá ýmsum bandalagsríkjum	215	12. sept. – 22. sept.	Northern Challenge

Gisting – samantekt.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Samtals gistinætur á KAB[1]	29.607	19.465	30.215	26.784	37.289	57.571	56.970
Samtals gistinætur á hóteli	7.043	4.405	7.679	28.647	55.158	43.864	37.555
Samtals gistinætur á Íslandi	**36.650**	**23.870**	**37.894**	**55.431**	**92.447**	**101.435**	**94.525**
Hlutfall KAB	**81%**	**82%**	**80%**	**48%**	**40%**	**57%**	**60%**

Ekki voru tiltækar nákvæmar upplýsingar um fjölda og skiptingu gistinátta á árinu 2016 en ætla má að þær hafi verið nálægt 36 þúsund miðað við áætlaðan þátttakendafjölda og tímalengd hvers verkefnis.

Beinn aðgreindur kostnaður af viðveru erlends herliðs á árinu 2023 nam rúmum 34 millj. kr. Sá kostnaður var að langmestu leyti samningsbundinn kostnaður vegna loftrýmisgæslu Atlantshafsbandalagsins (tæpar 33 millj. kr.) en rétt er að hafa í huga að kostnaður við loftrýmisgæsluna á síðasta ári var mjög lágur. Bæði var að á árinu voru einungis tvær flugsveitir hér við formlega loftrýmisgæslu, norsk og bandarísk en venjulega koma þrjár sveitir árlega. Kostnaður við norsku flugsveitina nam um 28 millj. kr., 20 millj. kr. vegna fæðiskostnaðar, 4 millj. kr. vegna flutninga á liðsmönnum og 4 millj. kr. í annan kostnað. Vegna skamms fyrirvara á komu bandarísku flugsveitarinnar gistu flestir liðsmenn hennar utan öryggissvæðis og bar sveitin bróðurpartinn af kostnaði við dvölina sjálf. Kostnaður Íslands hennar vegna nam um 4,8 millj. kr., þar af 2,3 millj. kr. vegna þátttöku í fæðiskostnaði, 1,5 millj. kr. vegna flutninga á liðsmönnum og 1,2 millj. kr. í annan kostnað. Árlegur kostnaður við loftrýmisgæslu er annars áætlaður 90–100 millj. kr. Langstærstu útgjaldaliðir við loftrýmisgæsluna eru fæðiskostnaður og flutningar.

Almennur rekstur á öryggissvæðinu á Keflavíkurflugvelli fellur á íslenska ríkið í formi gistiríkjaskuldbindinga og þjónustu sem er til staðar alla daga ársins, þ.m.t. er starfsmannakostnaður, almenn þjónusta, viðhald, öryggisgæsla og rekstur mannvirkja, kerfa og svæða. Sá kostnaður er ekki sundurliðaður niður á einstök verkefni.

Erlendur liðsafli, þ.m.t. bandaríski sjóherinn sem dvelur hér á landi við önnur verkefni en formlega loftrýmisgæslu, greiðir að mestu allan annan kostnað sem til fellur án álags, þ.m.t. er afnot af gistingu, fæði, flutningur á liðsmönnum o.fl.

45 tímar fóru í að taka saman þetta svar við fyrirspurninni, aðallega hjá starfsmönnum varnarmálasviðs Landhelgisgæslunnar í stjórnstöð Atlantshafsbandalagsins í Keflavík.

---

[1] KAB er stytting á ensku heiti öryggissvæðisins á Keflavíkurflugvelli „Keflavik Air Base“.